

STRATEGI FÖR SMART SPECIALISERING I KALMAR LÄN 2021–2027

Syfte

Strategin syftar till att stödja det innovationsfrämjande och tillväxtfrämjande arbetet som görs av olika offentliga aktörer i Kalmar län för att bidra till tillväxt och ökad konkurrenskraft.

Mål

Målet för strategin är att näringslivet i Kalmar län ska öka sin produktivitet och konkurrenskraft, genom att stärka kunskaps- och tjänsteinnehållet i sina erbjudanden.

Målgrupp

Strategin vänder sig till näringslivet i Kalmar län och aktörerna i det innovationsstödjande systemet.

Ansvarig för dokumentet

Regional utvecklingsdirektör

Revideras och följs upp

Uppföljning och revidering sker årligen.

Beslutsdatum och beslutsinstans

2021-03-03 Regionfullmäktige

Ändringshistorik

Datum	Ändring	Utförd av

1. Detta innebär smart specialisering

Smart specialisering är ett arbetssätt för att kraftsamla för förnyelse och tillväxt inom de områden där en region har störst potential. I det korta perspektivet ska metoden stödja innovationsprocesser och prioritera utvecklingsinsatser inom identifierade styrkeområden. I ett längre perspektiv ska den utifrån Agenda 2030 och den regionala utvecklingsstrategin, inklusive dess understrategier, skapa ekonomisk, ekologisk och socialt hållbar utveckling ur regionala tillgångar. Strategidokumentet ska ses som en början på en kontinuerlig process.

Från och med 2021 är det ett krav från Europeiska kommissionen att alla svenska regioner har en strategi för *smart specialisering* för att få tillgång till medel från EU:s fonder och program. Europeiska kommissionen har satt upp sju nödvändiga förhandsvillkor som strategierna i de olika länen behöver uppfylla för att strukturfondsmedel ska få användas för innovationsfrämjande insatser. I Sverige tas strategierna fram på länsnivå medan strukturfondsprogrammen görs på programområdesnivå (NUTS2). Kommissionen kräver därför att de respektive länen samordnar beskrivningen av strategierna i strukturfondsprogrammen. Möjligheterna till europeisk samverkan ökar avsevärt genom att alla Europas regioner använder samma strategiska modell.

SMART SPECIALISERING i sammanfattning

- **FORSKNINGSBASERAD** – söker svar på varför regioner utvecklas olika
- **PLATSBASERAD** – regionala styrkor och socioekonomiska förutsättningar
- **BYGGER PÅ KUNSKAPSOMRÅDEN** – inte branschbegrepp
- **ANALYSBASERAD** – söker regionala komparativa fördelar
- **ANTAGANDEN OM FRAMTIDEN** – utifrån megatrender och globala utmaningar
- **BYGGER PÅ INVOLVERING** – gemensamt ansvar och ägande
- **UTFORSKANDE** – kontinuerlig uppföljning och omprövning

Smart specialisering är en platsbaserad metod för att förbättra förutsättningarna i den regionala ekonomin. Genom att öka förmågan till förnyelse, koppla samman och förädla existerande styrkor, kompetenser, konkurrensfördelar och marknadspotential ökar metoden förädlingsvärden och konkurrenskraft i en alltmer kunskapsdriven ekonomi.

Metoden identifierar regionala kunskapsområden där det finns goda förutsättningar att koppla ihop värdekedjor där näringslivet, akademien, marknadens och samhällets behov tillsammans bidrar till utveckling och hållbar tillväxt.

För att bidra till en hållbar samhällsutveckling utgår smart specialisering från regionens socioekonomiska förutsättningar och egna utmaningar för att utifrån dessa kunna bidra till social, ekonomisk och ekologiskt hållbar utveckling. Smart specialisering är en undersökande metod vilket ställer krav på väl fungerande mekanismer för att följa utvecklingen och snabbt kunna justera insatserna.

Processen för smart specialisering

Processen kan beskrivas i tre steg varav den nu aktuella strategin utgör det första steget.

1. Prioriteringar

I första steget sker val av ett eller flera kunskapsområden utifrån analys av regionala tillgångar och framtida möjligheter i form av kompetens, näringslivets styrkor, forskning, naturtillgångar etcetera. Förutom existerande styrkor vägs områdenas möjlighet att bidra till lösta samhällsutmaningar in, lokala såväl som globala. Processen ägs och drivs av Region Kalmar län i dialog med regionala utvecklingsaktörer. Eftersom tekniken, marknaden och utmaningarna är i ständig rörelse behöver också prioriteringarna ses över regelbundet men med relativt långa intervall, flera år.

2. Utvecklingsplaner

I andra steget sker analys av framtida regionala utvecklingsmöjligheter i respektive kunskapsområde och inom vilka utvecklingsområden insatser behövs för att ge önskad utveckling. Det kan handla om faktorer som kompetensförsörjning, kompetensutveckling, digitalisering, teknikspridning, marknadskunskap, tjänstetillgång, infrastruktur, förändringsledarskap, tillämpad forskning, internationalisering och så vidare. Resultaten av analyserna formuleras som understrategier. Utifrån respektive understrategi formuleras utvecklingsplaner där åtgärder prioriteras och tidsätts. Region Kalmar län är ansvarig för att en inkluderande process inleds där även företag och forskare deltar. Utvecklingsplanerna följs upp och revideras årsvis. Utvecklingsplanerna utgör prioriteringsunderlag för finansiering ur bland annat regionala utvecklingsmedel och strukturfondsmedel.

3. Handlingsplaner

I tredje steget omsätts utvecklingsplanerna i konkreta aktiviteter. Här sker mobilisering av offentliga och privata resurser som kan användas för att prioritera, finansiera och genomföra uppsättningar av insatser och projekt. Hur arbetet med att ta fram och genomföra handlingsplanerna genomförs anpassas till respektive områdes förutsättningar. Handlingsplanerna följs upp, revideras och redovisas med korta intervall, kvartalsvis, för att snabbt kunna justera insatser.

2. Sammanfattande nulägesanalys

Metod

Tillväxten i ett företag, eller i hela näringslivet, kan öka antingen på grund av att fler personer arbetar, eller på grund av att företagen blir mer produktiva. Produktiviteten ökar när arbets sätt eller processer blir mer effektiva, till exempel på grund av ny teknik, ny utrustning eller en förbättrad organisation. När produktiviteten ökar medför det att samma mängd varor eller tjänster kan produceras med hjälp av mindre resurser. På längre sikt är det framför allt ökad produktivitet som skapar tillväxt.

I analysen av näringslivet i Kalmar län identifieras betydelsen av olika företag och näringsgrenar för sysselsättning och förädlingsvärden samt vilka företag och näringsgrenar som skapar tillväxt i produktivitet respektive sysselsättning.

Analysen identifierar områden med så kallade komparativa fördelar. De kan bero på tillgången till naturresurser, arbetskraft med en viss utbildning eller kompetens eller tillgänglig teknologi. Skillnader i dessa tillgångar gör att olika regioner har olika bra förutsättningar att producera varor och tjänster. För att mäta komparativa fördelar i forskningen används olika koncentrationsmått, som visar regionala specialiseringar. Om en näring har en större representation i en region jämfört med andra regioner utgör denna en regional specialisering, vilket indikerar att regionen har en komparativ fördel.

Analysen av forskningsstyrka utgår från så kallad bibliometrisk analys, dvs utifrån publiceringar i vetenskapliga publikationer och citeringar i annan forskning. Om forskningen inom ett visst forskningsfält på ett lärosäte citeras oftare än forskning i samma ämne på andra institutioner indikerar detta att lärosätets forskning i ämnet har stort genomslag.

Näringslivets styrkor

Analysen av näringslivets styrkeområden i Kalmar län visar att näringar där länet har komparativa fördelar främst finns inom primärproduktion i jord- och skogsbruk samt förädling av denna produktion i livsmedelsindustrin och industrin för trävaror, papper och massa.

Jord och skog, trävaror, papper och massa samt livsmedelsindustri hänger tydligt ihop i vertikala värdekedjor och har en stark koppling till de naturresurser som finns i länet. Inom livsmedelsindustri finns flera större företag med olika inriktning. Branschen är relativt väl diversifierad, och finns spridd över större delen av Kalmar län. Inom papper och massa finns ett totalt dominerande företag vilket medför större sårbarhet.

Jord och skog, livsmedelsindustri, papper/massa och trävaruindustri ökar i förädlingsvärde och alla utom papper/massa och trävaruindustri ökar också i sysselsättning. De största ökningarna av förädlingsvärdet sker i förädlingsleden. Företag inom dessa näringar har förhållandevis höga förädlingsvärden per sysselsatt, men med undantag för papper/massa ligger de inte bland de högsta i länet.

Länet har också komparativa fördelar inom vissa andra grenar av tillverkningsindustrin. Förädlingsvärdena per anställd inom industrin är höga, särskilt i de stora industriföretagen vilka är oerhört viktiga för länets arbetsmarknad och samlade förädlingsvärden.

Informationssäkerhet: KAnge text här RAnge text här TAnge text här

Referens: Ange text här

Den ökande automatiseringen i industrin gör att antalet anställda minskar samtidigt som förädlingsvärdena ökar. Detta medför att färre anställda behövs men att behoven av spetskompetens ökar.

Finanskrisen 2008 slog hårt mot Kalmar län och drabbade främst industrin som ännu inte återhämtat sig. Detta beror på att produktivitetsoökningarna i de företag som finns kvar bara nått och jämnt kompenserar för bortfallet av förädlingsvärden till följd av nedläggningar under krisen.

Forskningsmässiga styrkor

De universitet och högskolor som finns i Kalmar län och i grannlänerna har forskningsmässiga styrkor inom ett vitt skilda områden. Linnéuniversitetets främsta forskningsstyrkor finns inom miljö- och hälsovetenskap och forskning kopplat till jordbruk och livsmedel. Forskningen vid Sveriges lantbruksuniversitet är stark inom bl.a. geovetenskap, mekanik, hälsa och immunologi. Forskning vid Blekinge Tekniska Högskola är stark inom matematik, kemi, nationalekonomi och utbildning. Högskolan i Jönköping har styrkor inom teknik och samhällsvetenskap. Linköpings universitet har sina främsta styrkor inom medicin och flera tekniska vetenskaper.

Linnéuniversitetet identifierar själva tre spetsforskningsområden med särskild relevans för näringslivet i länet: akvatisk ekologi och mikrobiologi, biomaterialkemi och behandling av stora datamängder. Blekinge Tekniska Högskola pekar ut tre spetsforskningsområden av intresse för näringslivet: analys av stora datamängder, nästa generations hållbara industriprodukter samt mjukvaruintensiv produkt- och tjänsteutveckling. Jönköping University identifierar materialforskning som en spetskompetens men också smart industri. Linköpings universitetet pekar själva ut avancerade material, molekylär medicin, autonoma system och mobil kommunikation som spetsforskningsområden. Sveriges Lantbruksuniversitet har publicerat flest artiklar inom ekologi och miljövetenskap, växtvetenskap, skogsvetenskap och veterinärmedicin.

De styrkeområden som finns inom forskningen vid Linnéuniversitetet kan tydligt kopplas till näringslivets styrka inom jord och skog, trävaror och papper/massa och livsmedel. Linköpings universitet och högskolan i Jönköping har styrkor inom tekniskt inriktad forskning och ligger närmare de behov som finns inom industrin. De största industriföretagen i länet är delar av globala värdekedjor och har egen FoU inom koncernen. De är därför mindre beroende av att forskning inom universitet och högskolor finns nära företagen geografiskt.

För mindre företag utan egen forskning och utveckling är närheten till forskning av större betydelse. Närhet till forskningsinstitutioner är också betydelsefull för att nystartade och befintliga företag i länet ska kunna kommersialisera forskningsresultat.

Stärkta förutsättningar för tillväxt

Tjänstesektorn står för den största delen av produktivitetstillväxten, både i Sverige och i Kalmar län. På riksnivå är det framför allt kunskapsintensiva tjänster som driver tillväxten, medan tillväxten i Kalmar län framför allt drivs av arbetsintensiva tjänster. Kalmar läns lägre produktivitetstillväxt kan delvis härledas till branschstrukturen, där en stor del av sysselsättningen finns i branscher med lägre förädlingsvärden och lägre tillväxt.

Ett ökat antal arbetstillfällen inom kunskapsintensiva tjänster skulle skapa förutsättningar för ökad total produktivitet. Det skulle också medföra en större branschbredd och därmed en lägre sårbarhet.

Kunskapsintensiva tjänster gynnas av täta miljöer, och är vanligare i större städer och storstadsområden. I Kalmar län saknas sådana täta miljöer vilket hämmar utvecklingen. Ett av få undantag är e-hälsa som är ett område under uppbyggnad i Kalmar som på sikt skulle kunna bli en del av en kunskapsintensiv tjänstesektor. Genom e-hälsomyndighetens etablering finns ett betydande antal kunskapsintensiva arbetstillfällen kopplade till e-hälsa. Relevant forskning finns på flera institutioner i Linnéuniversitetet, bland annat i e-hälsoinstitutet.

Kompetensförsörjning är en central faktor i omställningen till en kunskapsbaserad ekonomi. Därför är det gemensamma arbetet med att säkra tillgång till kompetens inom prioriterade områden helt avgörande. Den genomsnittliga utbildningsnivån i Kalmar län är hög i jämförelse med andra OECD-länder. I en jämförelse med andra svenska län har dock länet en låg andel med eftergymnasial utbildning. Samtidigt har andelen arbetstillfällen i näringslivet som kräver högskolekompetens under lång tid varit relativt låg. Kalmar län har exempelvis relativt få riktigt stora företag och inte minst få företag med huvudkontor eller FoU-verksamhet i länet. Det bidrar till att ingenjörstältheten är låg vilket minskar innovationsförmågan. En ökad andel eftergymnasialt utbildade är en förutsättning för att näringslivet ska kunna fortsätta att utvecklas i riktning mot större kunskapsintensitet.

3. Strategins målbild och områdesval

Målbilden bygger på fem identifierade framgångsfaktorer:

- Ökad konkurrenskraft genom ökat kunskapsinnehåll och tjänsteinnehåll, särskild tonvikt läggs vid digitalisering som utvecklingskraft.
- Möten mellan olika kompetenser, såväl akademiska som praktiska, skapar nya värden.
- Ömsesidiga värden uppstår ur samverkan mellan näringsliv, forskning och samhälle.
- Tillgång till kompetensförsörjning på alla nivåer.
- Gemensamt ägande av strategin för smart specialisering och dess åtgärder.

Målbild

1. År 2030 har näringslivet i Kalmar län ökat sin konkurrenskraft genom bred satsning på ökat kunskapsinnehåll i sina erbjudanden. Länet företag har ökat tjänsteinnehållet i sina produkter och näringslivet har fått ett större inslag av kunskapsintensiva tjänster. Hållbarhet är en gemensam utvecklingskraft.
2. Genom att koppla samman olika sorters kompetens hos näringsliv, forskning och samhälle – även med företag och aktörer i andra europeiska länder, har ny kunskap uppstått som lett till ökade förädlingsvärden, utvidgade marknader och stärkt forskning.
3. Gemensamma ansträngningar har lett till att tillgången till kompetens har ökat på alla nivåer och i hela länet.

Områdesval

Tre kriterier har använts för att identifiera områdesvalet:

- Regional styrka i näringslivet och akademien med komparativa, platsbundna fördelar och tillräckliga volymer för att attrahera privata och offentliga investeringar i ökad förnyelseförmåga.
- Tillgång till produktion av ny kunskap genom forskning och utveckling, i syfte att öka produktiviteten.
- Områdets framtida potential för utveckling, hållbar tillväxt och nya tillämpningar i ett hållbart, kunskapsintensivt välfärdssamhälle och i en koldioxidsnål ekonomi.

Förslaget identifierar ett område som uppfyller samtliga kriterier för ett specialiseringsområde, ett område som inte uppfyller alla kriterier men bedöms ha stor utvecklingspotential, samt ett område där breda kapacitetsökande insatser bedöms ha god potential att ge ökad konkurrenskraft inom och utom specialiseringen.

Analysen visar att de tydligaste komparativa fördelarna i länet finns i de vertikala värdekedjorna i jord- och skogsbruk, livsmedelsindustrin samt i industrin för trävaror, papper och massa. Förädlingsvärdena i förädlingsleden av dessa sektorer är relativt höga. Ett naturligt *specialiseringsområde* för Kalmar län är därför *bioinnovation*. Området kopplar tydligt till hållbarhetsfrågorna och i dessa rymmer såväl stora utvecklingsmöjligheter som utmaningar.

Kunskapsintensiva tjänstenärningar tillhör de sektorer som har de allra högsta förädlingsvärdena. Kalmar län har en låg andel företag och arbetstillfällen inom sektorn. E-hälsa utgör ett undantag där både forskningen och samhällets satsningar är betydande. E-hälsa svarar mot tydliga globala samhällsutmaningar. Även om E-hälsa innehåller stora kommersiella möjligheter är området troligen allt för smalt för ens på sikt kunna utgöra ett eget specialiseringsområde. Däremot rymmer det potential att tillsammans med annan framväxande kunskap på sikt leda till en specialisering runt digital tjänsteutveckling. Det går redan idag att se tecken på det i näringslivet och ännu starkare i forskningen. *E-hälsa* är därför ett *utvecklingsområde* för länet. Området tar utgångspunkt i digitaliseringen som utvecklingsfaktor.

Tillverkningsindustrin är ekonomiskt betydelsefull för Kalmar län. Inom industrin pågår en global strukturomvandling där redan höga förädlingsvärden ökar och sysselsättningen minskar till följd av digitalisering och automatisering. Utvecklingen är tydligast i stora företag. Samtidigt ökar kraven på hållbarhet i all produktion. Även här har de större företagen bättre möjligheter att omvandla hållbarhetskrav till konkurrensfaktorer. För många små och medelstora företag skapar omställningen betydande utmaningar. Det finns därför behov av gemensamma insatser för utveckling inom den industriella sektorn i länet, såväl innanför som utanför specialiseringen. *Industriell utveckling* identifieras därför som ett område för horisontell kapacitetsutveckling.

Specialiseringsområde - bioinnovation

Området bygger på regionens goda förutsättningar och höga konkurrenskraft i gröna näringar samt potentialen i omställningen till ett hållbart välfärdssamhälle. Fem delområden har

identifierats. Dessa har tydliga kopplingar till varandra genom kunskap, ekonomiska faktorer och utvecklingsbehov.

Kunskapsområde skog och trä

Skog och trä är en av landets största industrigrenar där Sverige och inte minst Småland tillhör de globalt innovationsledande. Området omfattar primärproduktion, standardiserade produkter som sågade trävaror och massa samt tjänste- och designintensiv, förädlade sektor. Forskning och utveckling är betydande såväl i näringslivet som i akademien. Det finns flera större, innovativa företag med egen FoU-verksamhet i länet och i grannlänerna. Exportandelen är mycket hög. Området bedöms ha stor potential för hållbar samhällsutveckling. Det finns hållbarhetsutmaningar och intressekonflikter mellan naturvård och näringslivsutveckling.

Kunskapsområde livsmedel

Kalmar län är en av Sveriges stora livsmedelsregioner. Specialiseringen är i första hand inom kött, fågel, ägg och mejeri men även inom baljväxter. Området utmärks av vertikala värdekedjor med framgångsrik primärproduktion, stora förädlingsföretag med välkända varumärken samt ett stort bestånd av mindre, nischade producenter. Tillsammans bildar det ett område med hög diversifiering och stor kreativitet. Forskning och utveckling är mindre intensiv än i andra sektorer men i god tillväxt. Exportandelen är låg. Livsmedelssektorn i länet har tydliga hållbarhetsutmaningar och en lätttrölig konsumentmarknad. Hållbarhetsfrågorna innehåller stora möjligheter vilket leder till positiv bedömning av framtidsutsikterna.

Kunskapsområde vattenförsörjning och vattenteknik

Utmaningarna inom vattenområdet ökar såväl globalt som i Kalmar län och förväntas förvärras i takt med klimatförändringarna. Kalmar län har ett starkt egenintresse utifrån de viktiga gröna sektorerna. Vattenteknikområdet har styrkor i näringslivet men framförallt i forskningen. Exportandelen är hög. Jämförelsevis är kunskapsområdet mindre men bedöms ha god potential att skapa synergier och tillväxt. Det finns en stark koppling mellan vattenförsörjning och primärproduktion, förädling inom jord- och skog samt besöksnäring med goda möjligheter att etablera industriell symbios där vatten kan återanvändas och skapa mervärden.

Kunskapsområde bioenergi

Bioenergi är tydligt kopplat mot skog och trä- samt livsmedelsområdet. Industriell symbios gör att restprodukter från primärproduktion och förädling blir råvara för framställning av biobränslen som blir värme, el eller fordonsbränsle. Det finns många innovativa företag inom området och betydande forskning vid flera lärosäten. Det finns också betydande kunskap inom storskaliga och småskaliga energisystem i näringslivet.

Områdets viktigaste funktion är i omställningen till ett fossilfritt energisystem där bioenergi på kommer att vara avgörande för möjligheterna att lyckas. Kalmar län bedöms ha goda förutsättningar att vara en del i utvecklingen och dessutom skapa tillväxt i sektorn.

Kunskapsområde natur- och kulturbaserad besöksnäring

Kalmar län är en av Sveriges största besöksregioner med en stor och växande turismnäring som bygger på länets höga natur- och kulturvärden. Näringen består nästan uteslutande av

mindre företag. Förmågan till förnyelse är hög. Kunskapsproduktionen inom akademien är jämförelsevis stor och kopplingen mot näringen är ökande. Exportandelen är hög.

Besöksnäring har i jämförelse med de andra kunskapsområdena hög tjänsteintensitet men låga förädlingsvärden och begränsade möjligheter till stora produktivitetsvinster. I gengäld skapar näringen många arbetstillfällen, inte minst inestegsjobb.

Den teoretiska kopplingen mellan besöksnäring och bioinnovation kan ses som svagare än för de andra kunskapsområdena. Det finns kopplingar främst till livsmedelsområdet och landsbygdsutveckling men det tydligaste sambandet utgörs av det ömsesidiga beroendet av att klokt ta tillvara länets naturresurser. Besöksnäringen är också både beroende av och bidrar avsevärt till Kalmar läns attraktionskraft.

Utvecklingsområde - e-hälsa

I många delar av världen stiger medellivslängden samtidigt som arbetskraften minskar. Det ökar både försörjningskvoten och behoven av vård och omsorg vilket ställer krav på produktivitetsökning inom hela vård- och omsorgskedjan. En av de viktigaste utvecklingsfaktorerna är e-hälsa.

Sedan mer än tio år har betydande kunskap inom e-hälsa utvecklats i Kalmar län, både i akademien och i näringslivet. Detta hade stor påverkan på regeringens beslut 2016 att flytta E-hälsomyndigheten från Stockholm till Kalmar. En etablering som lett till jobbtillväxt inom kunskapsintensiv tjänsteproduktion. För att förstärka utvecklingen och skapa förutsättningar för näringslivsutveckling runt myndighetens verksamhet samverkar näringsliv, akademi och offentliga aktörer i Kalmar län i en klustermiljö och ett kunskapscenter inom tillämpad e-hälsa.

Utvecklingen förutsätter samverkan mellan forskning, näringsliv och samhällsaktörer till exempel genom försöksverksamhet och testbäddar. Området innehåller stora möjligheter till kommersialisering på en global marknad.

Sverige ligger långt fram i e-hälsoutvecklingen och Kalmar läns satsning är ett av flera regionala e-hälsoinitiativ som samordnas i ett nationellt nätverk.

E-hälsa är en viktig tillämpning i Linnéuniversitetets spetsforskningsområde DISA med forskning inom insamling, analys och nyttogörande av stora datamängder.

Område för kapacitetsutveckling – industriell utveckling

Den tillverkande industrin i Kalmar län är sedan lång tid viktig för den regionala ekonomin. Det finns många industriföretag i länet som utvecklas positivt men finanskrisen 2008 slog hårt mot Kalmar län och drabbade främst industrin som ännu inte återhämtat sig. Utmaningarna är tydliga vad gäller digitalisering, automatisering, kompetensförsörjning och omställning till hållbar produktion. För industrins utveckling i länet är det oerhört viktigt att öka kunskapen och kapaciteten inom digitalisering, automatisering och robotisering.

Tillverkande industri finns inom ett stort antal kunskapsområden, inte minst inom specialiseringen Bioinnovation. Det finns all anledning att arbeta horisontellt med industriell utveckling och det är därför av stor vikt att strukturfonderna även fortsättningsvis kan användas för att medfinansiera insatser inom industrisektorn.

4. Aktörer och miljöer till stöd för innovation och förnyelse

Förmåga att nyttiggöra forskningsresultat har stor betydelse för näringslivets förnyelse och därmed för regionens utveckling. Samverkan mellan akademi, forskningsinstitut och näringsliv spelar en avgörande roll för att utveckla de prioriterade kunskapsområdena. Arbetet kräver långsiktighet och gemensamma prioriteringar. Linnéuniversitetet samlar tvärvetenskaplig forskning, utbildning och samverkan i så kallade *kunskapsmiljöer*. De syftar till att sätta kunskap i rörelse över ämnesgränserna för att ta ett mångsidigt grepp om samhällets utmaningar. Flera av dessa miljöer passar i de valda prioriteringsområdena och blir därför viktiga ytor för samverkan inom strategin.

Förutom den akademiska kunskapen behöver näringslivet även andra funktioner för att förse företag med nya kunskaper, kompetensutveckling och kapital. Oftast räcker de lösningar som marknaden erbjuder men till exempel för företag som är mindre, nystartade eller i tillväxtfas kan samhällsfinansierade insatser vara viktiga.

I Kalmar län finns ett system av generella aktörer som erbjuder kompletterande finansiering, insatser för nystart, inkubation, kompetens och andra utvecklingsinsatser.

Metoden smart specialisering inkluderar också insatser som syftar till att stimulera utvecklingen inom prioriterade områden. Inom livsmedel, besöksnäring, trä och e-hälsa finns redan idag samverkansmiljöer där näringsliv, akademi och samhälle tillsammans erbjuder olika specialiserade utvecklingsinsatser. Dessa organiseras och utvecklas på olika sätt vad gäller ägande, geografi, erbjudande och finansiering utifrån de förutsättningarna i respektive område. För att undvika dubbelarbete och intern konkurrens behöver insatserna på den generella och den specialiserade nivån samordnas.

5. Uppföljning, utvärdering och styrning

En av de viktigaste delarna av smart specialisering är tydliga och för ändamålet anpassade mekanismer för att följa upp, utvärdera och styra prioriteringar och insatser. Sådana mekanismer är ett av Europeiska kommissionens sju villkor för att smart specialisering ska kunna användas för att styra strukturfondsmedel.

Som beskrivits i avsnitt 1 består smart specialisering av tre processteg – prioriteringar, utvecklingsplaner och handlingsplaner. Modellen för uppföljning, utvärdering och styrning bygger på samma indelning.

Prioriteringar

Utvecklingen följs på övergripande nivå utifrån hur prioriteringarna svarar mot megatrender och globala utmaningar, hur de utvecklas och påverkar den regionala nivån. Resultat av arbetet från underliggande steg sammanställs och utvärderas utifrån sina indikatorer. Rapportering sker årligen och översyn av prioriteringarna görs efter halva programperioden.

Styrfunktionen ägs av Region Kalmar län och regionens politiska ledning utgör styrorgan inom ramen för det regionala utvecklingsansvaret. Dialog sker i existerande forum för regional samverkan – länsberedning, regionalt ledningsforum, tillväxtforum, i nätverket med

kommunernas näringslivschefer samt i styrgruppen för samverkansavtalet med Linnéuniversitetet.

Resultat och erfarenheter från insatser på underliggande nivåer sammanställs och görs tillgängliga till stöd för resultatspridning och erfarenhetsutbyte mellan kunskapsområdena.

Utvecklingsplaner

För varje kunskapsområde tas understrategier fram som beskriver vilken utveckling som krävs för att bidra till hela strategins mål. Dessa omvandlas till utvecklingsplaner som anger prioriteringar och plan för utvecklingsinsatser. Utvecklingsplanerna innefattar mätbara mål och indikatorer.

Utvecklingsplanerna följs i en kontinuerlig process, redovisas, omprövas och rapporteras årligen.

Arbetet med att ta fram utvecklingsplaner görs utifrån respektive kunskapsområdes förutsättningar i samverkan mellan näringsliv, akademi och samhälle. Region Kalmar län ansvarar för att arbetet initieras och faciliteras men behöver inte äga processen.

Handlingsplaner

På denna nivå omvandlas utvecklingsplanerna till konkreta projekt och genomförandeinsatser. Utfall av insatserna följs kontinuerligt och rapporteras kvartalsvis utifrån både resultatindikatorer, ekonomi och bidrag till måluppfyllelse. Detta arbete utförs av genomförandeprojekt eller samverkansmiljöer som bildats utifrån utvecklingsplanerna. Ett kunskapsområde kan ha flera sådana miljöer utifrån olika aspekter.

6. Rekommendationer

Arbetet med att utveckla strategin, såväl i analysen som i dialogen med ett stort antal aktörer i det innovationsstödjande systemet har lett till ett antal konstateranden och rekommendationer inför arbetet att utforma utvecklingsplaner och handlingsplaner.

Kalmar läns utmaningar och möjligheter

- Kalmar län kan använda sin styrka och kunskap inom gröna näringar för att utveckla lösningar för ett hållbart välfärdssamhälle.
- Företag, organisationer och innevånare i Kalmar län behöver öka sina investeringar i digital teknik och inte minst i kunskap om digitalisering.
- Länet näringsliv och offentlig sektor behöver avsevärt förbättra sin förnyelse- och innovationsförmåga och öka innehållet av kunskap och tjänster i all produktion för att på så sätt öka förädlingsvärden och näringslivets konkurrenskraft.
- Genom att stimulera möten mellan olika sorters kunskap kan innovation och nya nischer uppstå.
- Hela länets förnyelseförmåga kan bättre tas tillvara genom att ge hela länet god tillgång till stödfunktioner och samarbeten.
- Genom att verka för att förstärka de internationella kontaktytorna kan kunskapsproduktion och konkurrenskraft förbättras. Särskilt relevant är samverkan inom Europa utifrån den gemensamma modellen för smart specialisering.

Informationssäkerhet: KAnge text här RAnge text här TAnge text här

Referens: Ange text här

Strategins funktionssätt

- Ansvar för att organisera och genomföra åtgärder som förbättrar tillväxtförutsättningarna i länet är gemensamt mellan näringsliv, akademi och offentliga aktörer.
- Mellanregionala samarbeten är ett sätt att skapa kraftfulla centrumbildningar.
- Småland Blekinge Hallands Brysselkontor bör tydligt integreras i arbetet med att bättre knyta Kalmar län till europeiska värdekedjor.
- Registrera Kalmar läns specialisering i den europeiska S3-plattformen för att öka möjligheterna till interregional samverkan i Europa.
- Om prioriteringarna i de fyra länen i programområdet *Småland och öarna* kan samordnas ökar förutsättningarna att genomföra kraftfulla gemensamma insatser som dessutom bättre kan kopplas till europeiska initiativ.
- Formaliserad samverkan med samtliga grannlän i frågor som rör smart specialisering kan öka möjligheterna för företagen att dra nytta av grannlänens styrkor. Även Halland kan inkluderas utifrån samverkan i SBHSS.
- Integrera digitalisering som ett särskilt perspektiv i alla innovationsfrämjande insatser för att säkerställa att möjligheterna tas tillvara.
- Ta tillvara lokala initiativ som kan bidra till strategins genomförande.

Forskning och utveckling

- Gör insatser för att öka samverkansförmågan mellan Linnéuniversitetet och näringslivet i hela länet. Ta tillvara Linnéuniversitetets tvärvetenskapliga kunskapsmiljöer.
- Undersök möjligheterna till strukturerad näringslivssamverkan även med lärosäten i grannlänerna och andra relevanta lärosäten.
- Samla in kunskap om samarbeten och gränsöverskridande näringslivsintressant forskning som andra lärosäten bedriver i eller med koppling till Kalmar län.
- Arbeta för att bättre ta tillvara studenternas förmågor redan under studietiden, både för att vitalisera förnyelsearbete, förbättra möjligheterna att studenter stannar kvar i länet efter examen och för att förbättra företagets rekryteringsmöjligheter.

Kapitalförsörjning och stödsystem

- Styr regionala instrument för innovationsfinansiering till de faser där övriga instrument är svagast.
- Verka för att offentliga instrument för kapitalförsörjning i kommersialiseringsfasen görs mer tillgängliga i Kalmar län.
- Ta aktiv del av europeiska finansieringsmöjligheter genom att sprida kunskap och öka tillgänglighet.
- Stöd regionala initiativ till ökade privata riskkapitalinvesteringar.
- Verka för att inkubatorfunktioner för kunskapsintensiva nystartade bolag finns tillgängliga i hela länet.
- Sprid och anpassa metoder för uppskalning och tillväxt i befintliga bolag.

Kompetensförsörjning

- Samordna strategins genomförande och uppföljning med den regionala kompetensförsörjningsplanen.
- Ta tillvara attraktionskraftens betydelse för länets kompetensförsörjning.

Behov av understrategier

- Prioritera insatser inom identifierade kunskapsområden och utveckla understrategier där sådana saknas.
- Se över kopplingen mellan länets digitala agenda och strategin för smart specialisering.
- Utveckla kriterier för understrategiernas innehåll i förhållande till det övergripande målet att bidra till hållbar tillväxt för alla.

Utvärdering och kommunikation

- Utveckla instrument för uppföljning av insatser som genomförs och finansieras utifrån strategin. Uppföljningen ska svara mot EU:s krav men också fungera som ett lärande instrument för att styra ytterligare insatser.
- Ta fram en kommunikationsplan för att tillgängliggöra strategins samlade resultat och sprida kunskap om insatserna till olika intressenter.

Styrning

- Utveckla en ledningsstruktur på övergripande nivå som bygger på ordinarie strukturer för dialog med både näringsliv, akademi och kommuner.
- Ta fram en arbetsordning för hur resultat och utvecklingen inom specialiseringen rapporteras och vid behov leder till revidering av strategin eller dess handlingsplan.